

פרשיית השבוע

מגזין להגות והסברה יהודית

פרשת מצורע
תשפ"ב
גיליון מס'
583

על השולחן

הרב אברהם ישראל פרידמן

3.

המצורע מקבל עונש: יציאה אל חוץ למחנה. הוא מנודה מן הקהל ויושב לו בדד. אין עונש יותר כבד מזה לאדם 'חברתי' ממדרגה ראשונה כמו זה של ההולך רכיל.

אבל זה לא מספיק. זה עונש. לא ריפוי. לשם ריפוי והבאת מזור אמיתי ושורשי לחוליו, יש להבין מה השורש למנהגיו המגונים, ומהיכן נובעת תופעה שלילית זו של חרחור המדנים ללא הרף: היהרה.

וכשזה קורה - צריך לגרום לו להשפיל דעתו. כשהוא יתרגל להיות שפל-ברך, צנוע ומעלי, הוא יסלוד מכל שיח כזה של בוז לאחר. בל יירא ובל יימצא אצלו.

4.

באופן כללי, בחיים זה מחולק בין עבודת ה'יראה' לבין עבודת ה'אהבה'. אין ספק שזה בלא זה אי-אפשר והמשטח הבסיסי לעבודת ה' זה היראה מלפניו.

אבל כשאדם חי בעבודת היראה בלבד, לעיתים עלול הוא לאבד את הכימיה. את החיבור הפנימי. את חייו הוא חי סביב ציר של אימה, עונש, פחות ריפוי. פחות חיבור פנימי.

פרשת המצורע מלמדת אותנו שלא די לעסוק ב'יראה' לבד. יש צורך - במקביל - ליצור את הריפוי, את הטיפול הפנימי שיכלום מלכתחלה כל מרעין בישין.

לשורש הדברים: ילד שמכה את אחיו הקטן באופן שיטתי, ככל הנראה זועק שהוא צמא לתשומת-לב שככל הנראה 'נגזלה' ממנו אחרי שאחיו הרך מצליח לקבל את המירב ולו - כמעט ולא נשאר.

מה עושים אז? עושים חושבים ונותנים מענה שורשי לילד, כזה שיגרום לו לוותר על הצורך להכות את העולל הקטן.

בספר 'דרכו' - על שני חלקיו - הארכנו בדברים והבאנו שלל דילמות פרקטיות מחיי היום-יום של כולנו, כאלה שמיטיבים לחדד את הנקודה הזו: עונש זה פתרון נקודתי, אבל לעיתים רבות יש צורך ב'טיפול שורשי'. לא השתקה שלא באמת פותרת את הבעיה כי אם בסך-הכל מטאטאת אותה מתחת לשטיח (כמו הילדים שמנקים את גרעיני-השבת באמצעות גרירתם אל מתחת לספה...).

” ... עונש איננו ריפוי. לשם

ריפוי והבאת מזור אמיתי ושורשי לחוליו של המצורע, יש להבין מה השורש לנוהגו המגונה לדבר סרה ולחרור מדנים

הגרעינים שמתחת

לספה..

1.

... ושני תולעת ואזוב. מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאותו כתולעת וכאזוב (ויקרא י"ד, ד')

אם כבר נודה אל מחוץ למחנה - תוהה היה רבה של תל-אביב הגאון יצחק ידידיה פרנקל זצ"ל - כלום מה טעם בתולעת ואזוב? כבר קיבל את עונשו, והלא איננו גנב שסיפוג כפלז?

נססה ללכת בדרכו ולהעניק מענה בהיר לתהייה המתבקשת.

2.

משל למה הדבר דומה?

ילד מכה את אחיו הקטן באורח אובססיבי. אחרי שזה קורה מספר פעמים, אנחנו נוטים 'להעמיד את הילד על המקום'. זה יכול להיות לטיפה חזקה קצת-יותר וכדומה. זה ה'האקמו' לפתרון מקומי-מידי.

מובן - אפוא - שלא העמקנו חקר וירדנו

הפנקסו של החנך

דילחות הינוכיות אקטואליות

תסמכו על הילדים שלכם!

על תקופת 'בין הזמנים' בחיק ההורים - מזווית אחרת

הרה"ג ר' יעקב בוצ'קובסקי
מחה"ס 'בעצתך תנחני'

בין הזמנים.

שתי מילים שמעבירות בלב הורים רבים לבחורי ישיבות תערובת רגשות: מהד גיסא נחמד לראות את הבן בבית, מצד שני - חשש. הורים רבים פוחדים מהמפגש עם הבן פנים אל פנים במשך שלשה שבועות ברציפות. המפגש הזה מלא חינוכים ואי הבנות, ציפיות שאינן מתממשות, אכזבות וכעסים.

בחורי הישיבות אינם דומים לנו, ההורים. לא זו בלבד שכיום אנחנו אנשים אחרים לגמרי, אלא שגם כשהיינו בגילם היינו שונים. עולם הישיבות השתנה, המושגים השתנו, הפתיחות לעולם גדלה לבלי הכר. והבחור חוזר הביתה עם הרגלים ומושגים שלא כולם לרוחנו. שעות קימה שאנחנו לא מכירים, מוזיקה שלא תמיד אנחנו אוהבים, ועוד דברים רבים מסוג זה. אנחנו מנסים להשוות את הבן לדמות של הבחור שאנחנו היינו, וההשוואה לא מוצלחת.

כל המחנכים אומרים: הבנים היום צריכים שמירה הדוקה. אחרת - חס וחלילה, מי יודע מה יקרה, הרחוב היום כל כך קורץ, אם לא יהיה לו טוב בבית הוא יברח לרחוב. אז מה תעשה? מצד אחד תכיל את כל השטויות ותשתוק, ורק תפנק ותיתן את כרטיס האשראי. מצד שני - תפקח עין מרחוק, תעמוד עם יד על הדופק.

וכך הפכנו להורים רועדים, מפוחדים, לא סומכים על עצמנו, ובעיקר - לא סומכים על הבחורים שלנו. אנו חיים בתחושה שבעצם הם לא הכי מעוניינים ללכת בתלם שלנו, וצריך לשמור עליהם כמו על כלי זכוכית שביר, כי כל דבר קטן עלול להסיט

אותם מהדרך.

משהו בסיסי אחד חסר: אמון. אמון בעצמנו ואמון בבנינו.

מה זו הצלחה בחינוך?

ראשית כל נשאל: האם באמת יש אפשרות לחנך בחור מתבגר בצורה כזו, של פיקוח והנחיה תמידית?

המצייאות מוכיחה שאין לנו אפשרות להפוך את הבן שלנו לאפרוח צמוד לסינר. לא כל ימינו נעמוד ונפקח עליו. כבר עכשיו אנחנו לא מפקחים עליו. הוא חי את חייו הרחק מאיתנו, ואין לנו יכולת להתעדכן בכל רגע נתון מה קורה איתו.

הדבר מוכיח שהמטרה שלנו הינה לתת לו את הכלים להיות עצמאי. כפי שדרכו הטבעית של אדם הינה להיות עצמאי בחיים באופן כללי, כך גם הוא אמור להיות עצמאי ביראת שמים.

נתבונן על עצמנו. מה שומר עלינו מעבירות? הרי אין מעלינו נוכחות רציפה של אבא או משגיח. למה אנחנו עצמנו לא מדלגים חלילה על קריאת שמע, או לחילופין צופים בסרט מלוכלך? כי מונח לנו בתודעה שעבירה היא דבר שאסור שיקרה, ומצוה היא חובה שאין להימלט ממנה. זה בדיוק מה שהבן שלנו אמור להיות: אדם בעל תודעה של מחויבות למצוות ועבירות.

הקב"ה מצפה מהורים שיעצבו את תפיסת העולם הבסיסית של הבן שלהם שעבירה היא דבר חמור שאסור לאפשר לו לקרות, ומצוה היא דבר שחייבים לעשות. זה התפקיד הבסיסי של מצות חינוך.

הצלחנו בזאת או לא?

ברוב מוחלט של המקרים אנחנו יכולים להצדיק: כן, ובגדול. בחור רגיל לא יחלל שבת במזיד, ולא יבטל מ"ע של ק"ש בשאט נפש. הוא מרגיש מחויב למצוות. הוא קלט במשך כל שנות ילדותו שעבירה היא דבר אסור ומצוה היא דבר מחייב.

הוא נכשל בעבירות? אין ספק, גם אנחנו נכשלים בעבירות. בחור בדרך כלל מועד יותר לכישלון מאשר אדם נשוי, כי הוא יציב פחות. אבל השאלה היא לא האם הוא נכשל, אלא האם יש לו מנגנון פנימי שמשדר לו מחויבות לתורה. האם כשהוא עושה עבירה יש לו נקיפות מצפון. האם הוא חי במודעות שחייבים להניח תפילין ולקרוא ק"ש כל יום. האם יש לו נקיפות מצפון כשהוא מדלג ערבית.

לרוב מוחלט של הבחורים יש מצפון, יש מערכת פנימית שמחייבת אותם לשמירת תורה ומצוות. הרבה יותר ממה שנדמה לנו. לבחורים יש יראת שמים בסיסית, והרבה הרבה יותר מבסיסית. הם רכשו אותה בילדותם, בבית שלנו ובחינוך שהטמענו בהם, אנחנו והת"ת.

המשך בשבוע הבא - גיליון פסח החגיגי

תלמודא

חושג תלמודי אחד

בתורת 'הדף היומי':

הצוות ייבום: הקמת שם לאח באמצעות החתונה או הילדים?

בדרך לימודי השבוע בסוגיית מצוות ייבום עלתה בהגייוני מחשבה זו.

בגמרא יבמות (כד, א) כי סרים (שאינו ראוי להוליד) שמת - אין אחיו עולה לייבום. הגמרא מסבירה שורש העניין משום שכל עניין הייבום הוא להקים שם לאחיו וכאן שמו מחוי ממילא בהיות שלא יכול להיות לו זרע. מאידך, לומדים אנו בגמרא (שם) כי איילונית שאינה ראויה להוליד לא מתייבמת, משום שלא יכולה להקים שם לבעלה המנוח. (מלבד מה שיש לדון בשאלה האם גם לאישה יש חלק בעניין הקמת השם לבעלה, שזה נדון בפני עצמו ואין מקומו כאן, ניגע כעת בסוגיה העיקרית העולה). רואים אנו לכאורה כי עניין ה"להקים שם לאחיו" במצוות הייבום של האח המנוח (ולכתחילה באח הבכור או הגדול מבין האחים) הוא לא באמצעות עצם הנישואין והקמת המשפחה ע"י אח הנפטר, אלא בעיקר באמצעות הזרע שיוולד והקמת המשפחה תקים שם למנוח.

והנה רואים אנו בהמשך הגמרא דין שונה. הגמרא מלמדת כי בניגוד לפשטות הכתוב, כשהתורה ציוותה "להקים שם לאחיו" אין כוונתה שהבן שיוולד מהאח יישא את שם דודו - אח אביו, אלא הפסוק הזה נדרש לגבי נחלה שהאח המייבם יורש את נחלת אחיו המת במקומו, והמשמעות של 'שם' נדרש מהיקש מפרשת נחלה לגבי ירושת הנחלה שלו.

רואים אנו - אפוא - כי אין לב עניין הקמת השם הוא שהילד שיוולד (שכן פסוק זה נדרש לגבי נחלה, ואכן לא בהכרח שהנולד יצטרך לישא את שם דודו המנוח, וכאמור), אם כן לכאורה סתרו שני הדינים הנזכרים לעיל!

ולאחר חיפוש מצאתי שמביאים בשם הריטב"א והרמב"ן (לעיל כ, ב) שעיקר המצווה בייבום היא להקים לאחיו זרע ובכך יקום שמו בישראל, ולכן באמת אין מצווה זו אלא בקידושין הראויים להבאת זרע.

ברם, מדברי ראשונים אחרים (ראה ספר המצוות להרמב"ם מצווה רט"ז ובספר החינוך מצווה תקצ"ח) משמע שעיקר מצוות הייבום בעצם העובדה שהיבם לוקח את אלמנת אחיו - לאישה, ולא בהולדת זרע שיתייחס על שמו. ובפשטות הדברים ערוכים וברורים בגמרא שהזכרנו.

ולאחר התבוננות יראה ליישב פשוטות: גם אם נניח שעיקר מצוה הייבום היא הבאת זרע לעולם (כפשטות הגמרות) - עדיין אין המשמעות - בהכרח - שאותו זרע חייב לישא את שם האח המת, אלא די בעצם הקמת המשפחה על שם אחיו, קרי, לאחר שהאח מת ואבי המשפחה איננו, לוקחים את המשפחה הזו עצמה, שלא היה ילדים, ומקימים משפחה ודורות לתפארת. עצם הקמת המשפחה - וזה בהכרח צריך לבוא עם ילדים - זוהי הקמת השם לאח המנוח. והבן.

"העובר יוולד ללא פגם"

**בעיצומו של הלימוד הקבוע, נכנסה האישה הבוכייה למעון-קדשו וביקש
תשובה דחופה בנושא שיש סכנת חיים << ומה הכריע מרן זיע"א?**

אחד הסיפורים שראיתי במו-עיניי אצל גיסי מרן הגר"ח זצ"ל - שח הגר"י זילברשטיין שליט"א - היה בעת
שלמדנו ביום ששי בשיעור הקבוע. הרבנית ע"ה פתחה את הדלת ואמרה שנמצאת כאן אשה שבוכה מאוד, והיא מבקשת להציג את שאלתה.

למרות שהגר"ח לא היה מפסיק בדרך כלל בלימודו, כששמע שהיא בוכה מאוד, הסכים להכניסה. האשה נכנסה וסיפרה שהיא מטופלת בילדים בלעה"ר, וצריכה
ללדת בעז"ה ילד נוסף, אבל הרופאים אומרים לה שבעובר יש מומים רבים, בחלקים שונים של גופו, והוא לא יחיה זמן רב. הדרך היחידה שניצל יהיה להצילו
היא באמצעות ניתוח, אבל הניתוח הזה בעצמו הוא מסוכן מאוד, והילד עלול למות מכך. האשה שאלה מה עליה לעשות.

הגר"ח שקע בהרהורים, ובינתיים הצעתי למשתתפי השיעור לומר כמה פרקי תהלים. כשסיימנו, פתח גיסי ואמר לאשה: במקרים רבים מתברר שהרופאים טועים
בהערכותיהם ואם שואלים אותי במקרה שלך אני מציע לא לעשות מאומה, והעובר ייצא ללא פגם.

האשה שמעה ואורו עיניה, והיא יצאה מבית מרן הגר"ח בפנים שמחות, לא לפני שמרן זצ"ל ביקש שכאשר יוולד העובר, יבואו להודיע לו.

***

גם השיעור הסתיים, ובני החבורה יצאו מהחדר. אבל, אחד מהם שנשאר, פנה אל הגר"ח וביקש סליחה על חציפותו, ושאל 'על סמך מה קבע הרב שהעובר ייצא ללא
פגם? הרי מדובר ברופאים שיש להם ידע בלתי מבוטל ברפואה, והם הרי קבעו חד-משמעית שלעובר יש מומים רבים, וכיצד הרב יכול לומר ההיפך ממה שקובעים
הרופאים?' הוא הוסיף וציין שהרב לא בירך את האשה, אלא קבע לה עובדה שהעובר ייצא ללא פגם!

הגר"ח לא נפגע כלל מעצם השאלה, והשיב שקביעתו באה בשל מסירות נפשה של האשה, 'וכאשר יש מסירות נפש, כל הכללים משתנים, והנהגת העולם אינה נקבעת
על פי הכללים הרגילים'.

הגר"ח הסביר ואמר, שהאשה שבאה לשאול ידעה הרי שיש לה בבית ילדים רבים נוספים, בלעה"ר, וידעה שיהיה לה מאוד קשה לטפל בתינוק שייולד עם הרבה
מומים רח"ל, והיא לא תוכל להתמסר אליו, ולמרות הכל הסכימה בדעתה שלא לעשות מאומה, עד שתיוועץ בדעת תורה ותשמע כיצד לפעול. כאשר יש מסירות נפש
למען השם יתברך, כל הכללים הרגילים משתנים, ולכן אפשר היה להבטיח לה שהעובר ייצא בשלום.

כמעט מיותר יהיה לציין שלא עברו כמה שעות ובאו להודיע שהעובר יצא שלם ומושלם, ללא כל מום - - -

***

ת"ח אחד הראה לי - הוסיף הגר"י זילברשטיין - שהדברים כתובים כמעט במפורש בדברי רש"י במסכת סוטה יומא (מ"ח, א). הגמרא שם אומרת, 'משחרב בית
המקדש בטל השמיר ונופת צופים, ופסקו אנשי אמנה מישאל, שנאמר הושיעה ה' כי גמר חסיד' וכו'. ומפרש רש"י: 'אנשי אמנה בוטחים בהקב"ה וסומכין - עליו
לעשות טוב ואין דואגין לחסרון'.

והם-הם הדברים שאמר מרן הגר"ח זצ"ל. אנשי אמנה - בוטחים בהקב"ה כמו האשה הזו שלא רצתה לסמוך על הרופאים, אלא באה לשאול דעת תורה, 'וסומכין עליו
לעשות טוב, ואין דואגין לחסרון', כמו האשה היא שלא דאגה לשום חסרון או בעיה, וביקשה לשמוע אך ורק דעת תורה. ואמנם הגמרא שם אומרת ש'פסקו אנשי
אמנה', אבל אין הפירוש שכבר אין בכלל אנשים כאלה, כי בכל דור ודור יש מתי מספר הזכאים עדיין להגדרת 'אנשי אמנה'.

(על-פי ביטאון 'קול ברמה' - ביטאון שכונת רמת אלחנן בעריכת ידידנו סופר הבית היהודי רבי משה-מיכאל צורן שליט"א)

לתשומת-ליבכם!

מהדורת הדפוס מצומצמת! ניתן לקבל את הגיליון למייל ללא תמורה בשליחת דוא"ל

לכתובת: abyisrael@gmail.com

מלווה מלכה

אקטואליה מזווית יהודית

חידה הלכתית מעניינת:

'קדיש' על הגוי

גוי שחירף נפשו להציל יהודים - מה מעמדו ההלכתי?

בעקבות הפיגוע האחרון במהלכו נהרג שוטר ערבי כשביקש להציל יהודים, בתפילה שלא נדע עוד, התעוררו אנשים לדון מה מעמדו של גוי המוסר נפשו למען הצלת יהודים, מבחינת היהדות. זאת ידוע, מחד, כי המעמד של 'חסיד אומות העולם' שנקבע ע"י ארגוני שואה איננו יהודי במקורו כלל, כאשר לפי היהדות התואר הזה מוקנה לגוי המקיים שבע מצוות בני-נח.

ומעניין לעניין באותו עניין, דן בשו"ת 'ממעמקים' (חלק ג' תשובה ח') באשר לנכרית שהצילה יהודים ממוות תוך סיכון נפשה, האם מותר לגמול לה טובה ולומר אחרי מיתתה 'קדיש'. והרב אשרי אכן פסק להקל בדבר.

וכמובן שיש מקום להרחיב בדבר, אולם מכל-מקום אנו העלינו את הנושא לליבון, כדרכה של תורה. ותן לחכם ויחכם עוד.

שְׁעָרֵי הַם דּוּפְקִים

נגון: 'שעריך הם דופקים', לחן: ר' פנחס ביכלר - מקהלת 'מלכות'

מילים: אברהם ישראל פרידמן

שיר ארגון 'איגוד השיעורים' בצפת מבית 'אור הרשב"י'. השיר הושר במעמד סיום סדר מועד שהתקיים השבוע

בית ראשון:

שְׁעָרֵי הַם דּוּפְקִים, מִדֵּי יוֹם בְּיוֹם
הוֹלְכִים בְּאַהֲבָה לְבֵית הַמִּדְבָּר -
בְּשֶׁלַג וּבְחֶם
בְּרָגֶשׁ מִתְחַנְּנִים: "וְהַעֲרַב נָא.."
נוֹשְׂאִים תְּפִלָּה לְפָנֵי שׁוֹכֵן מְעוֹנָה

בית שני:

מְרַגְּשִׁים הָאֲהָבָה הַיּוֹקְדֵת לְגַמְרָא
כָּאֵן בְּצִפְת מִתְחַמְמִים בְּאֵשׁ הַתּוֹרָה
מִתְאַדְמִים שְׂבָטִים וְשִׁירַת תּוֹרָה
שְׁרִים
מִשְׁפָּחָה אַחַת שֶׁל 'אַגוּד הַשְּׁעוּרִים'

לְכַבּוֹת יְהוּדִים הַיּוֹם כֹּה נִרְגָּשִׁים
מְסִימִים דָּף הַיּוֹמִי סֵדֶר מוֹעֵד,
"שְׁלֹא תִמוּשׁ" מִבְּקָשִׁים
"כִּי לֹא תִשְׁכַּח" - הַבְּטִיחַ אֲדוֹנָנוּ
רְשָׁבִי

וְיֵהִי רְצוֹן שְׂיָבֹא כְּבֹר תִּשְׁבִּי

בְּעִיר הַקִּדְשׁ בְּגִלְלֵי שֶׁל רוּעֵי
הַדּוֹרוֹת
מִמְשִׁיכִים אֶת הַמְסֻרֶת שֶׁל מְאִירֵי
הַמְּאוֹרוֹת
בְּזָכוֹת הַבַּת עֵין וְהַבֵּית יוֹסֵף
בְּזָכוֹת סֵדֶר הַיּוֹם וְרַבֵּי שְׁלֵמוֹה
אֶלְקָצֵץ

שוב פזמון:

שְׁעָרֵי שְׁמַיִם פְּתַח
לִבְנו - בְּתוֹרַתְךָ תִּפְתַּח..
וּבְאוֹר הַתּוֹרָה נִזְכָּה וְנִשְׁמַח
וּבְמַעֲלוֹת הַתּוֹרָה נַעֲלָה וְנִפְרַח

פזמון:

שְׁעָרֵי שְׁמַיִם פְּתַח
לִבְנו - בְּתוֹרַתְךָ תִּפְתַּח..
וּבְאוֹר הַתּוֹרָה נִזְכָּה וְנִשְׁמַח
וּבְמַעֲלוֹת הַתּוֹרָה נַעֲלָה וְנִפְרַח

השאלה שכולם שואלים: **מה נשתנה** פסח תשפ"ב מפסח תשפ"א?

בנוסח מיוחד לרוכשי דרכו חלק שני: קובץ 'דרך חיים' דרכו ומשנתו החינוכית של גאון ישראל מרן הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל במחיר סימלי

הספר שכולנו ציפינו לו - הופיע!

מזל טוב: **ספר דרכו - חלק שני!**

אחרי החלק הראשון של הספר החינוכי דרכו שהפך עד מהרה לרב-מכר, מגיע החלק השני.

יצירה חינוכית עשירה ומקורית מעין 'יומן-חיים' אישי מרגש ונוגע ללב עתיר תובנות לחינוך עצמי וחינוך הילדים כתוב ביד-אמן בידי סופר הנשמה הרב אברהם ישראל פרידמן

מחיר השקה **25 ₪ בלבד!**

לפרטים ולרכישה (מתקבלות גם הזמנות מרוכזות למוסדות חינוך. לא ניתן להשיג בחנויות) מכון 'בלבבי' יהדות מלב אל לב: **פלא': 0504116867 דוא"ל: abyisrael@gmail.com**